

PROKURATUUR

Kriminaalmenetluse lõpetamise määrus

Koostamise kuupäev ja koht: 17.03.2025 Tallinn
Koostaja ametinimetuse ja nimi: prokurör Margaret Beres
Ametiasutuse nimi: Põhja Ringkonnaprokuratuur
Kriminaalasja number: 23231553879
Kuriteo kvalifikatsioon: KarS § 121 lg 1
Kahtlustatava nimi: xxxxxxx xxxxxxxxx

1. Kriminaalasja asjaolud

Põhja Ringkonnaprokuratuur menetleb käesolevat kriminaalasja, milles xxxxxx xxxxxxxx kahtlustatakse KarS § 121 lg 1 järgi kvalifitseeritava kuriteo toimepanemises, mis seisnes selles, et tema 04.11.2023 umbes kella 03:00 paiku asuvas „xxxxxxx“ ööklubis aadressil xxxxxxxx, Tallinn, Harjumaa lõi kaks korda rusikaga kannatanut xxxxxx xxxxxi näo piirkonda, millega tekitas kannatanule füüsilist valu ja kehalised vigastused. Vastavalt 04.11.2023 kell 03:40 koostatud isiku läbivaatuse protokollile, kannatanul on fikseeritud: otsa ees muhk ning punetus.

Seega pani xxxxxxx xxxxxx toime KarS § 121 lg 1 järgi kvalifitseeritava kuriteo, s.o teise inimese tervise kahjustamise, samuti valu tekitava kehalise väärkohtlemise.

Xxxxxxx xxxxxxxx on kannatanuna 05.11.2023 kannatanuna üle kuulatud. Tema vigastused on fikseeritud isiku läbivaatuse protokollis. Kuriteo toimepanemist tõendavad lisaks kannatanu ja kahtlustatava ütlused.

Kannatanu esitas kriminaalasjas tsiviilhagi, milles nõuab kahtlustatavalt mittevarelise kahju hüvitamist summas 8000 eurot.

Prokuratuuri 23.01.2025 määrusega edastati kriminaalasi vahendusmenetlusse, mille läbiviimine ei olnud edukas ning poolte vahel kokkuleppeni ei jõutud.

2. Prokuratuuri seisukoht seoses kriminaalmenetluse lõpetamisega

Prokurör, olles tutvunud kriminaalasjade materjalidega, analüüsinud kuriteo toimepanemise asjaolusid, kuriteo toimepanija isikut, tema käitumisviisi, süü suurust, kuriteo olulisust ja raskusastet, on jõudnud järeldusele, et antud juhul on võimalik ja põhjendatud lõpetada kriminaalmenetlus KrMS § 202 alusel.

KrMS § 202 lg 1 kohaselt kui kriminaalmenetluse esemeks on teise astme kuritegu ja selles kahtlustatava või süüdistatava isiku süü ei ole suur ning ta on heastanud või asunud heastama kuriteoga

tekitatud kahju ja tasunud kriminaalmenetluse kulud või on võtnud endale kohustuse tasuda kulud ning kui kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi, võib prokuratuur kahtlustatava nõusolekul kriminaalmenetluse lõpetada.

Kui kriminaalmenetluse esemeks on teise astme kuritegu, mille eest karistusseadustiku eriosa ei näe karistusena ette vangistuse alammäära või näeb karistusena ette ainult rahalise karistuse, võib KrMS § 202 lg 1 ja 2 sätestatud alusel kriminaalasja lõpetada prokuratuur (KrMS § 202 lg 7). xxxxx xxxxxx tegu on kvalifitseeritav KarS § 121 lg 1 järgi. KarS 121 lg-s 1 sätestatud kuriteo toimepanemise eest on ette nähtud rahaline karistus või kuni üheaastane vangistus. Seega on tegemist teise astme kuriteoga (KarS § 4 lg 3). Prokuratuur selgitab, et kriminaalmenetluse lõpetamine KrMS § 202 alustel ei eelda kannatanu nõusolekut ning prokuratuuri pädevuses on antud otsustuse tegemine juhul, kui karistusseadustiku eriosa ei näe ette karistuse alammäära, mida antud juhul, ei esine. Järelikult on antud asjas menetluse lõpetamise pädevus prokuratuuril. Eelnev kehtib ka olukorras, kus KrMS § 202 lg 2 p 1 alusel pandi isikule kohustus hüvitada kannatanule kahju ulatuses, mis on väiksem tsiviilhagis nõutust. KrMS § 202 lg 1 ja lg 2 p 1 kasutavad mõistet kuriteoga tekitatud kahju, mis võib erineda sellest, mis on kannatanu tsiviilhagiga esitatud nõue. Seega KrMS § 202 sõnastus ei sea menetluse lõpetamise eeldusena, et kannatanu tsiviilhagi peaks saama tervikuna rahuldatud.

Kriminaalmenetluse lõpetamise võimalikkuse üle otsustamisel tuleb arvestada asjaoluga, et lõpetamine ei ole võimalik, kui menetluse jätkamine on vajalik kas üld- või eripreventiivsest vajadusest. Karistuse eripreventiivne eesmärk tähendab võimalust mõjutada süüdimõistetut moel, mis tagaks edaspidi tema hoidumise süütegude toimepanemisest. Eripreventiivsetest kaalutlustest lähtuvalt on avalik menetlushuvi olemas, kui kriminaalmenetluse lõpetamine ja teo toimepannud isiku karistamisest loobumine võib tingida tema poolt uute kuritegude toimepanemise. Seda hinnatakse lähtuvalt isiku varasemast karistatusest, menetluse aluseks oleva teo toimepanemise asjaoludest ja teo iseloomust. Üldpreventiivsest aspektist on avalik menetlushuvi olemas eelkõige siis, kui teo toimepanemise viis, valdkond, tagajärjed või samaliigiliste kuritegude suur arv ja ühiskonnaohtlikkus on sellised, et menetluse lõpetamine ja lisakohustuste määramine ei oleks kriminaalpoliitiliselt vastuvõetavad.

Riigikohtu otsuse nr 3-1-1-85-04 p 16 järgi on oportuuniteediprintsiibiga antud prokuröridele kaalutusõigus, mille eesmärk hõlmab lisaks menetlusökonomikale ka proportsionaalsuse põhimõttest tuleneva vajaduse välistada kriminaalrepressiooni kohaldamine juhtudel, mil see oleks teo asjaolusid silmas pidades ilmselgelt mittemõõdukas. Avaliku menetlushuvi mõiste on mõeldud tagama muuhulgas seda, et karistust kohaldatakse üksnes siis, kui muudest vahenditest ei piisa ja just selle järele on tungiv vajadus.

Prokurör leiab, et käesolevas asjas ei ole xxxxxxxx süü ülemäära suur ning kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi. Toimiku materjalidest nähtuvalt leidis episood aset ööklubis ning suure tõenäosusega olid ka mõlemad pooled alkoholi tarvitanud. Toimiku materjalidest nähtuvalt oli pooltel juba varasemalt konflikt seoses kahtlustatava poolt osutatud teenuse kvaliteedi ning kannatanu poolt maksmata arvetega. Samuti tuleb möönda, et asjas ei ole üheselt tuvastatav, milline oli poolte panus konflikti tekkimisel ning eskaleerumisel. Samuti tuleb kriminaalasja menetlemisel arvesse võtta asjaolu, et xxxxxxxx on varasemalt kriminaalkorras karistamata. Samuti ei ole xxxxxxxx karistatud ka peale kõnealust juhtumit kuritegude eest ning tal puuduvad kehtivad väärteokaristused. Karistusregistri ning muude andmete põhjal ei ole alust arvata, et xxxxxxxx puhul oleks tavapärane tülisid füüsilise vägivallaga lahendada.

Avalik menetlushuvi puudub, kuivõrd xxxxxxxx etteheidetava süüteo

kriminaalõigusnormidega kaitstava õiguskorra kui üldise väärtusmastaabi riive heastamine ning tema õiguskuulekale käitumisele suunamine on prokuröri arvates võimalik saavutada ka muude vahenditega kui kriminaalkorras karistamisega ning võimalik on KarS § 56 lg 1 sätestatud üld- ja eripreventsiooni eesmärgid saavutada ja õigusrahu taastada ka ilma isikut kriminaalvastutusele võtmata. Seetõttu kuulub kriminaalmenetlus lõpetamisele KrMS § 202 alusel. XXXXXXXX XXXXXXXX puhul ei ole alust arvata, et kriminaalkorras karistamata jätmine võib tingida kuritegude toimepanemise jätkamise.

Prokuröri hinnangul oleks mõistlik süü suurusega vastav tagajärg XXXXXX XXXXXX puhul menetluse uuendamine uute tahtlike vägivallakuritegude toimepanemisel ühe (1) aasta jooksul alates käesoleva määruse sõlmimisest ning panna XXXXXX XXXXXX kohustus hüvitada kuriteoga tekitatud kahju mõistlikus ulatuses.

3. Prokuratuuri seisukoht seoses tsiviilhagiga

Kannatanu esitas tsiviilhagi, milles mittevaralise kahju hüvitamist summas 8000 eurot. Riigikohus on varasema analüüsi tulemusena järeldanud, et aastatel 2018-2020 on kohtud sarnase kvalifikatsiooniga juhtudel mittevaralise kahju hüvitamiseks mõistnud mediaani summa 500 eurot (seejuures väikseim hüvitis summas 50 eurot ja suurim summas 2000 eurot).¹ Nii on Harju Maakohus asjas nr 1-17-3167 KarS § 121 lg 2 p 1 kvalifitseeritava teo järgi (tervisekahjustuse tekitamine, mis kestab vähemalt 4 nädalat) pidanud mõistlikuks mittevaraliseks hüvitiseks olukorras, kus süüdistatav põhjustas kannatanule peaauguvapustuse, ninaluu murru, parema silmakooa põhja murru, põrutushaava silmalaul, näo paremapoole turse ja kahe lõikehamba murru, 800 eurot. Riigikohus on 11.11.2021 asjas nr 1-20-3535/66 sedastanud, et mittevaralise kahju hüvitise suuruse otsustab kohus VÕS § 127 lg 6 ja § 134 lg 5 ning KrMS § 381 lg 6 ja TsMS § 233 lg 1 kohaselt diskretsiooni alusel. Mõistliku rahasumma väljamõistmisel arvestatakse, ja seda ka sõltumata poolte taotlustest, rikkumise laadi ja raskust, rikkuja süüd ning selle astet, poolte majanduslikku olukorda, kannatanu enda osa kahju tekkimises jt asjaolusid, millega arvestamata jätmine võiks kaasa tuua ebaõiglase hüvitise määramise. Mittevaralise kahju hüvitis väljendab teatud ulatuses alati ka seda, millisel määral on rikkuja õigusvastane tegu konkreetse üksikjuhtumi asjaolusid silmas pidades hukkamõistetav (p-d 18 ja 19). Prokurör leiab, et ka käesolevas asjas tuleb mittevaralise hüvitise määramisel eelnimetatud asjaolusid kaaluda. Arvestades kannatanule tekitatud vigastusi (muhk ja punetus otsmikul, ninapaistetus), varasemat kohtupraktikat, mõlema poole panust konflikti tekkimisel ja olukorra eskaleerimisel, rikkuja vähest süüd ning majanduslikku olukorda leiab prokurör põhjendatuks mittevaralise kahju hüvitise määramist summas 200 eurot.

XXXXX XXXXXXXX on selgitatud, et kui tema ei täida talle pandud kohustusi, uuendab prokurör KrMS § 202 lg 7 alusel kriminaalmenetluse.

Juhindudes KrMS §-dest 202 ja 206, prokurör

m ä ä r a s :

1. Lõpetada kriminaalasjas nr 23231553879 menetlus.

2. Määratud kohustuse liik ja tähtaeg:

2.1. KrMS § 202 lg 2 p 1 alusel XXXXXX XXXXXX kohustub hüvitama kannatanule XXXXXX XXXXXXXX

¹ Veebis kättesaadav: https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/analysys/10_Mittevaraline_kriminaal.pdf (18.09.2024)

tekitatud mittevahalise kahju summas **200 eurot**, mis kanda kannatanu arveldusarvele arveldusarvele **EExxxxxxx** (selgitusse märkida kahju hüvitamine kriminaalasjas 23231553879). Maksekorraldused igakordsel tasumisel saata e-postile margaret.beres@prokuratuur.ee. Tähtajaks määrata: 6 kuud alates määruse koostamisest, s.o. **17.09.2025**.

2.2. KrMS § 202 lg 2 p 7 alusel hoiduda uute tahtlike vägivallakuritegude toimepanemisest. Tähtajaks määrata: 12 kuud alates määruse koostamisest, s.o. **17.03.2026**.

2.3. KrMS § 202 lg 2 p 7 alusel osaleda vabalt valitud teenusepakkuja juures psühholoogilisel nõustamisel vähemalt ühel (1) korral. Maksekorraldused igakordsel tasumisel saata e-postile margaret.beres@prokuratuur.ee. Tähtajaks määrata: 6 kuud alates määruse koostamisest, s.o. **17.09.2025**.

3. Tõkendi tühistamine: puudub

4. Asitõendid või äravõetud või konfiskeerimisele kuuluvad objektid: 1 CD paat, millel on salvestatud häirekeskuse kõne / jätta kriminaalasja juurde.

5. Vahistuse andmed: ei kohaldatud.

6. Andmekogus ABIS ja riiklikus süüteomenetluse biomeetriaregisris sisalduvate andmete kustutamine: mitte kustutada.

7. Kriminaalmenetluse kulud: puuduvad.

8. Vastavalt KrMS § 206 lõikele 2 tuleb kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia anda kahtlustatavale xxxxx xxxxxx ja tema kaitsjale ning saata kannatanule xxxxxxx xxxxxx ile ja Tervisekassale.

9. Kui kannatanu on pöördunud tervishoiuteenuse osutaja poole, teavitatakse sellest asjaolust ning kriminaalmenetluse lõpetamise määrusest Tervisekassat, kellel on õigus kahtlustatavalt välja nõuda kannatanu meditsiinilise abiga seotud kulud.

10. Kannatanul on õigus vastavalt KrMS § 206 lõikele 3 tutvuda kriminaaltoimikuga kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saamisest alates kümne päeva jooksul Põhja Ringkonnaprokuratuuris aadressil Lubja 4, Tallinn.

11. Kannatanul on õigus KrMS § 207 lõike 3 alusel esitada kaebus Riigiprokuratuurile kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saamisest alates kümne päeva jooksul.

Margaret Beres

Prokurör

Määruse koopia olen kätte saanud. Minule on selgitatud kuriteo tunnustega teo olemust ja kriminaalmenetluse lõpetamise alust. Samuti on selgitatud, et vastavalt KrMS § 202 lg 6, kui isik, kelle suhtes on kriminaalmenetlus lõpetatud käesoleva paragrahvi kohaselt, ei täida talle pandud kohustust, uuendab prokuratuur kriminaalmenetluse oma määrusega ja saadab kriminaalasja kohtusse.

Olen kohustustega nõus:

Xxxxxx xxxxxxxx

Kahtlustatav